

p	jako p	patata / <i>patata</i> / – ziemniak
qu	jako k	quiero / <i>kiero</i> / – kocham
r	jako r	arena / <i>arena</i> / – piasek
rr	jako mocne rr	corrida / <i>korrida</i> / – korrida
r	na początku wyrazu – mocne: rosa / <i>rrosa</i> / – róża	
s	jako s	señor / <i>seniór</i> / – pan
t	jako t	también / <i>también</i> / – też
x	jako ks	examen / <i>eksamen</i> / – egzamin
y	jako j	yo / <i>jo</i> / – ja
y	w znaczeniu spójnika wymawiamy jak i : Ana y Pedro / <i>Ana i Pedro</i> /	
z	jako θ	zorro / <i>θorro</i> / – lis

Akcent

Akcent w języku hiszpańskim pada na drugą lub ostatnią sylabę od końca.

Na drugą sylabę od końca – gdy wyraz kończy się na samogłoskę lub spółgłoski *n, s*:
amigo, perros, tienen

Na ostatnią sylabę – gdy wyraz kończy się na spółgłoskę (oprócz *n, s*):
español, profesor.

Zasady pisania akcentu graficznego

- 1 Akcent graficzny musimy napisać wtedy, gdy akcent pada niezgodnie z regułą podaną powyżej – np. w wyrazie zakończonym na samogłoskę, *-n* lub *-s* pada na ostatnią sylabę, w wyrazie zakończonym na spółgłoskę pada na przedostatnią sylabę – lub gdy pada na trzecią sylabę od końca:

el lápiz – ołówek, *inglés* – angielski, *el sofá* – sofa, *la música* – muzyka.

- 2 Akcent graficzny umieszczony nad samogłoską w dyftongu dzieli ten dyftong na dwie sylaby:

la policía /*po-li-θi-a*/ – policja.

- 3 Akcent graficzny pomaga nam rozróżnić homonimy:

sé – wiem, *se* – się
él – on, *el* – rodzajnik
mí – mnie, *mi* – mój
tú – ty, *tu* – twój
sí – tak, *si* – jeżeli

té – herbata, *te* – ciebie itd.

- ④ *que* (co), *cuando* (kiedy), *cuanto* (ile), *como* (jak), *donde* (gdzie), *quien* (kto), *cual* (jaki) – mają akcent graficzny w zdaniach pytających i wykrzyknikowych.

¿*Cómo te llamas?* Jak się nazywasz?

¡*Cómo me alegro!* Jak się cieszę!

Ale: *Trabajo como profesor.* Pracuję jako nauczyciel.

Hiszpanie rozpoczynają pytania i wyrażenia wykrzyknikowe odwróconym znakiem zapytania i wykrzyknikiem:

¿*Cómo estás?* Jak się miewasz?

¡*Qué calor!* Jak gorąco!

RODZAJNIK

EL ARTÍCULO

W języku hiszpańskim istnieją rodzajniki określone (*artículos determinados*) i nieokreślone (*artículos indeterminados*). Mają liczbę pojedynczą i mnogą (*número singular y plural*) oraz rodzaj męski i żeński (*género masculino y femenino*); zgadzają się z rzeczownikiem, przed którym stoją.

I RODZAJNIK OKREŚLONY – ARTÍCULO DETERMINADO	
<i>Singular</i> – liczba pojedyncza	<i>Plural</i> – liczba mnoga
Masculino – rodzaj męski el <i>el perro</i> (pies)	Masculino – los <i>los perros</i> (psy)
Femenino – rodzaj żeński la <i>la silla</i> (krzesło)	Femenino – las <i>las sillas</i> (krzesła)
Neutro – rodzaj nijaki lo <i>lo bueno</i> (to, co dobre)	
Ściągnięcie rodzajnika określonego (<i>la contracción del artículo determinado</i>)	
de + el = del	<i>La cartera del médico está aquí.</i> Teczka lekarza jest tutaj.
a + el = al	<i>Voy al cine.</i> Idę do kina.

II RODZAJNIK NIEOKREŚLONY – ARTÍCULO INDETERMINADO

<i>Singular</i> – liczba pojedyncza	<i>Plural</i> – liczba mnoga
Masculino – rodzaj męski un <i>un perro</i> (pies)	Masculino – *unos <i>unos perros</i> (psy)
Femenino – rodzaj żeński una <i>una silla</i> (krzesło)	Femenino – *unas <i>unas sillas</i> (krzesła)

* *Formy rzadko używane.*

I RODZAJNIK OKREŚLONY (EL ARTÍCULO DETERMINADO)

Wskazuje obiekt znany rozmówcom, wcześniej wspomniany lub jedyny w swoim rodzaju.

Te he traído el libro. Przyniosłem ci książkę. (tę, o której rozmawialiśmy)

El sol brilla. Słońce świeci.

Nie tłumaczymy go na język polski; jednak czasem jest on jednoznaczny z zaimkiem dzierżawczym (mój ...) lub wskazującym (ten ...).

Me he lavado las manos. Umyłem ręce. (moje).

Dame el bolígrafo. Daj mi długopis. (ten)

Przykłady użycia rodzajnika określonego**1 przed nazwiskiem**

⇒ rodzajnika określonego używamy przed nazwiskiem wprowadzonym przez *señor* (*señores*), *señora* (*señoras*), *señorita* (*señoritas*).

La señora Gómez no ha llegado. Pani Gómez nie przyszła.

Uwaga!

Gdy zwracamy się bezpośrednio do osoby, rodzajnik zanika:

¡Señora Gómez, al teléfono, por favor! Pani Gómez, do telefonu!

⇒ *los* + nazwisko oznacza „państwo”.

En esta casa viven los Rodríguez. W tym domu mieszkają państwo Rodríguez.

2 podawanie wieku

⇒ *a los ... años* – w wieku

María tuvo su primer hijo a los 23 años. María urodziła swoje pierwsze dziecko w wieku 23 lat.

⇒ *los ...* (liczebnik) określa dekadę

Miguel llega a los sesenta. Miguel dobiega sześćdziesiątki.

⇒ *los años ...* (dekada) – lata ...
los años treinta – lata trzydzieste

③ dni tygodnia

Rodzajnik występuje przy konkretnym dniu tygodnia (**Uwaga!** Odpowiadając na pytanie: „W jakim dniu tygodnia?”, nie używamy żadnego przyimka!).

Voy a Barcelona el lunes / los lunes. Jadę do Barcelony w poniedziałek. / Jeżdżę do Barcelony w poniedziałki.

④ godziny

Es la una. Jest pierwsza.
Son las dos. Jest druga.

Uwaga!

W wyrażeniu *de ... a ...* (od ... do ...) nie używamy rodzajnika określonego przed godziną!

La tienda abre de 8 a 16. Sklep jest otwarty od ósmej do szesnastej.

⑤ procenty

El treinta por ciento de la población no ha votado. Trzydzieści procent społeczeństwa nie zagłosowało.

⑥ tworzenie form rzeczownikowych

Za pomocą rodzajnika możemy utworzyć formy rzeczownikowe:

⇒ z przymiotników

Los ricos no comprenden a los pobres. Bogacze nie rozumieją biedaków.

⇒ z czasowników

El beber mucho perjudica la salud. Picie szkodzi zdrowiu.

⑦ wskazywanie, opisywanie – np. osób

El de la barba es mi tío. Mężczyzna z brodą to mój wujek.

Uwaga!

Mówiąc o częściach ciała czy odzieży, używamy rodzajnika określonego, a nie zamka dzierżawczego!

Me he lavado el pelo. (nie: *Me he lavado mi pelo.*) Umyłem włosy.

Ponte los pantalones. (nie: *Ponte tus pantalones.*) Załóż spodnie.

Uwaga!

Rodzajnik określony opuszczamy:

⇒ przed imionami

Esta es Ana. To Ana.

⇒ przed nazwami miast

Vivo en Valladolid. Mieszkam w Valladolid.

Uwaga! Są wyjątki!

la Coruña, las Palmas, el Cairo itd.

⇒ przed nazwami krajów, o ile nie towarzyszy im przydawka

Marie es de Francia. Marie jest z Francji.

Ale:

Me interesa la historia de la Francia de Napoleón. Interesuję się historią Francji za czasów Napoleona.

Uwaga!

Są wyjątki!

Los Estados Unidos, El Salvador itd.

⇒ przed rzeczownikami *casa, clase* (dom, lekcja):

Ayer estuve en casa todo el día. Wczoraj byłem w domu przez cały dzień.

Voy a clase de italiano. Idę na lekcję włoskiego.

Uwaga!

Casa w znaczeniu „budynek” nie traci rodzajnika!

Aquí construyen la casa de mi familia. Tu buduje się dom dla mojej rodziny.

⇒ opuszczenie rodzajnika może oznaczać, że rozmówca ma na myśli znaczenie bardziej ogólne i nie odnosi się do konkretnego przedmiotu:

Voy a comprar queso. Idę kupić ser.

Puedo comer el queso de ayer. Mogę zjeść ten wczorajszy ser.

Uwaga!

① Przed rzeczownikiem rodzaju żeńskiego rozpoczynającym się na *a* lub *ha* akcentowane użyjemy **el** zamiast **la**:

el agua fría – zimna woda

el hacha antigua – stara siekiera

Mimo rodzajnika *el*, rzeczowniki te są rodzaju żeńskiego, dlatego towarzyszące im przymiotniki są też tego samego rodzaju! W liczbie mnogiej używamy rodzajnika *las*:

las hachas antiguas

② Przed nazwami własnymi nie zachodzi kontrakcja **a + el** i **de + el**:

He mandado un artículo a „El País”. Wysłałem artykuł do „El País”.

Mi abuelo es de El Salvador. Mój dziadek jest z Salwadoru.

Rodzajnik nijaki „lo” (artículo neutro lo)

Nigdy nie towarzyszy rzeczownikom; nadaje walor rzeczownikowy przymiotnikom, którym towarzyszy:

lo bueno de la situación – dobre strony sytuacji; to, co dobre

lo difícil – trudność; to, co trudne

⇒ *lo que* – „to, co”

No me gusta lo que haces. Nie podoba mi się to, co robisz.

⇒ *lo de* – „to, co się tyczy”

No me gusta lo de la política. To, co się tyczy polityki, nie podoba mi się.

II RODZAJNIK NIEOKREŚLONY (ARTÍCULO INDETERMINADO)

Wskazuje jeden z elementów w większej grupie. Można go uznać za skróconą formę liczebnika *uno* – jeden. Nie ma odpowiednika w języku polskim, jednak jego znaczenie jest bliskie określeniu „jakiś, pewien”.

Rodzajnik nieokreślony opuszczamy:

⇒ przed słowami *distinto* (różny), *doble* (podwójny), *igual* (jednakowy), *medio* (pół), *otro* (inny), *tan* (taki), *tanto* (tyle):

Esto es otra cosa. To co innego.

Medio kilo de limones, por favor. Poproszę pół kilo cytryn.

⇒ przed wyrażeniami okolicznikowymi sposobu:

Preguntó con calma. Zapytał spokojnie.

⇒ w porównaniach:

Ella es mejor cocinera que yo. Jest lepszą kucharką niż ja.

⇒ przed rzeczownikami użytymi w znaczeniu ogólnym:

No es popular tener sirvienta. Rzadko miewa się służące.

Ale:

Mis tíos tienen una sirvienta de Ucrania. Moi wujostwo mają służącą z Ukrainy.

⇒ w liczbie mnogiej:

Hemos visitado museos e iglesias. Zwiedzaliśmy muzea i kościoły.

Ana quiere comprar limones y fresas. Ana chce kupić cytryny i truskawki.

„Unos, unas” użyte przed rzeczownikiem oznaczają:

⇒ kilka, parę

Aquí tengo unas fotos de mi viaje a Cuba. Mam tu parę zdjęć z mojej podróży na Kubę.

⇒ **około**

El pueblo está a unos veinte kilómetros. Miasteczko jest około dwudziestu kilometrów stąd.

RZECZOWNIK

EL SUSTANTIVO

Rzeczowniki hiszpańskie mają rodzaj męski i żeński, liczbę pojedynczą i mnogą.

I RODZAJ RZECZOWNIKA

<i>Masculino</i> – rodzaj męski	<i>Femenino</i> – rodzaj żeński
① Rzeczowniki zakończone na -o <i>el libro</i> (książka), <i>el perro</i> (pies)	③ Rzeczowniki zakończone na -a <i>la chica</i> (dziewczyna), <i>la ventana</i> (okno)
② Rzeczowniki zakończone na -or <i>el amor</i> (miłość), <i>el color</i> (kolor)	

II TWORZENIE RODZAJU ŻEŃSKIEGO

Rzeczowniki zakończone na **-o** zmieniają **-o** w **-a**.

el hermano (brat), *la hermana* (siostra)

Do rzeczowników zakończonych na **spółgłoskę** dodajemy **-a**.

el profesor (nauczyciel), *la profesora* (nauczycielka)

III TWORZENIE LICZBY MNOGIEJ

Do rzeczowników zakończonych na **samogłoskę** dodajemy **-s**.

el gato (kot), *los gatos* (koty)

Do rzeczowników zakończonych na **spółgłoskę** lub **-y** dodajemy **-es**.

el dolor (ból), *los dolores* (bóle), *el rey* (król), *los reyes* (królowie)

W rzeczownikach zakończonych na **-z** zamieniamy **-z** na **-ces**.

la nuez (orzech), *las nueces* (orzechy)

I RODZAJ RZECZOWNIKA

Rodzaju męskiego są:

⇒ rzeczowniki zakończone na **-o**:

el caballo (koń), *el médico* (lekarz)

⇒ nazwy rzek, jezior, mórz, oceanów:

el Tάmesis (Tamiza), *el Pacífico* (Pacyfik).

⇒ rzeczowniki zakończone na *-aje*, *-an*:

el equipaje (bagaż), *el pan* (chleb).

⇒ rzeczowniki zakończone na *-or*:

el calor (gorąco), *el temor* (lęk).

Wyjątki: *la flor* (kwiat), *la coliflor* (kalafior) itd.

Uwaga!

Rzeczowniki rodzaju męskiego zakończone na *-a*:

⇒ określają osoby płci męskiej:

el poeta (poeta), *el periodista* (dziennikarz).

⇒ należą do grupy rzeczowników pochodzenia greckiego, zakończonych na *-ma*:

el problema (problem), *el diploma* (dyplom), *el sistema* (system), *el tema* (temat),
el clima (klimat), *el idioma* (język) itd.

⇒ określają niektóre kolory:

el rosa (różowy), *el naranja* (pomarańczowy), *el violeta* (fioletowy).

⇒ rzeczowniki nienależące do żadnej z tych kategorii: *el día*, *el sofá*, *el mapa* itd.

Rodzaju żeńskiego są:

⇒ rzeczowniki zakończone na *-a*:

la mesa (stół), *la chica* (dziewczyna).

⇒ rzeczowniki zakończone na *-d*, *-z*, *-ción*, *-sión*, *-zón*:

la ciudad (miasto), *la nariz* (nos), *la canción* (piosenka), *la decisión* (decyzja),
la razón (racja).

Wyjątki: *el corazón* (serce), *el pez* (ryba), *el juez* (sędzia) itd.

Uwaga!

Rzeczowniki rodzaju żeńskiego, rozpoczynające się od *a-* lub *ha-* akcentowanego, w liczbie pojedynczej mają rodzajnik **el!**

el agua fresca – chłodna woda **ale:** *las aguas frescas*.

Rzeczowniki rodzaju żeńskiego mogą kończyć się na *-o*; są to:

⇒ nazwy zawodów:

la modelo (modelka)

⇒ skróty od rzeczowników kończących się na *-a*:

la moto(cicleta) (motocykl), *la foto(grafia)* (fotografia)

⇒ rzeczownik *la mano* (ręka).

Rzeczowniki mogące być rodzaju męskiego lub żeńskiego:

⇒ rzeczowniki zakończone na *-ista*:

el, la artista (artysta, artystka) itd.

⇒ rzeczowniki zakończone na *-nte*:

el, la estudiante (student, studentka) itd.

Uwaga!

el dependiente (sprzedawca), *la dependienta* (sprzedawczyni) itd.

⇒ inne:

el, la testigo (świadek), *el, la joven* (młodzieniec, dziewczyna) itd.

Uwaga!

Niektóre rzeczowniki mają odmienne znaczenie w rodzaju męskim i żeńskim!

el frente (front), *la frente* (czoło)

el capital (kapitał), *la capital* (stolica)

el cólera (cholera), *la cólera* (gniew)

el cometa (kometa), *la cometa* (latawiec)

el cura (ksiądz), *la cura* (opieka).

Uwaga!

Nazwy miast zakończonych na *-a* są z reguły rodzaju żeńskiego, pozostałych – męskiego:

Madrid es bonito. Madryt jest ładny.

Sevilla es maravillosa. Sewilla jest cudowna.

II TWORZENIE RODZAJU ŻEŃSKIEGO

❶ W rzeczownikach zakończonych na *-o*, *-o* przechodzi w *-a*.

el perro (pies), *la perra* (suka)

el niño (chłopczyk), *la niña* (dziewczynka).

❷ Do wielu rzeczowników zakończonych na spółgłoskę dodajemy *-a*:

el director (dyrektor), *la directora* (dyrektorka)

el español (Hiszpan), *la española* (Hiszpanka).

Uwaga!

Często sufiksem nie jest *-a*, lecz *-esa*, *-iz*, *-ina*:

el conde (książe), *la condesa* (księżna)
el héroe (bohater), *la heroína* (bohaterka)
el actor (aktor), *la actriz* (aktorka).

Uwaga!

Często określa się płeć za pomocą odrębnych słów:

el hombre (mężczyzna), *la mujer* (kobieta)
el padre (ojciec), *la madre* (matka)
el macho (samiec), *la hembra* (samica)
el marido (mąż), *la mujer* (żona)
el caballo (koń), *la yegua* (klacz).

Uwaga!

Czasami zmiana rodzaju informuje nas o rozmiarach przedmiotu:

el cesto (kosz), *la cesta* (duży kosz)
el barco (statek), *la barca* (łódź).

III TWORZENIE LICZBY MNOGIEJ**Zasady ogólne**

Rzeczowniki zakończone na:	Lm zakończone na:	Przykłady:
samogłoskę (oprócz <i>-i</i>) lub <i>-y</i>	-s	<i>la casa</i> (dom), <i>las casas</i> (domy) <i>la madre</i> (matka), <i>las madres</i> (matki)
spółgłoskę (oprócz <i>-s</i>), <i>-y</i> , akcentowane <i>-í</i>	-es	<i>la ciudad</i> (miasto), <i>las ciudades</i> (miasta) <i>el jabalí</i> (dzik), <i>los jabalíes</i> (dziki) <i>el rey</i> (król), <i>los reyes</i> (królowie)
<i>-z</i>	-ces	<i>el pez</i> (ryba), <i>los peces</i> (ryby)
<i>-s</i> wyrazy jednosylabowe lub akcentowane na ostatniej sylabie	-es	<i>el mes</i> (miesiąc), <i>los meses</i> (miesiące) <i>el inglés</i> (Anglik), <i>los ingleses</i> (Anglicy)
<i>-s</i> wyrazy wielosylabowe nieakcentowane na ostatniej sylabie	-s	<i>el lunes</i> (poniedziałek), <i>los lunes</i> (poniedziałki)

Uwaga!

❶ Czasem rzeczownik w rodzaju męskim liczby mnogiej zawiera w sobie oba rodzaje: